

Janusz Siatkowski¹
(Warszawa)

Leksem *druh* ‘towarzysz’, ‘przyjaciel’ – czy jest pożyczką i skąd

Słowa kluczowe: słowiańskie kontakty językowe, dialektologia słowiańska, zapożyczenia językowe

Keywords: Slavic languages in contact, Slavic dialectology, linguistic borrowing

Omawiany przykład pokazuje, jak nieraz trudno ustalić źródło pożyczki, a zwłaszcza jej charakter: zapożyczenie leksykalne, fonetyczne lub graficzne bez przejęcia obcej wymowy.

Na temat wyrazu *druh* pisano już dużo i sporo już wiemy, ale dotychczasowe twierdzenia wymagają jeszcze uściśleń i uzupełnień. Miklosich 1886: 51 widział tu wpływ języka rosyjskiego „*druh, druch* ‘Brautführer’ aus dem R[usischen]”, Brückner 1901: 232, 1909: 189 oraz w SE 98 uważał, że przyjmowanie wpływu obcego, czeskiego lub ruskiego jest nieuzasadnione, ale formy *druhowie* u Bartłomieja Zimorowica oraz użyte przez Stanisława Jagodyńskiego w przysłowiu „niet *druhow* bez rublow” uznaje za rusycyzmy (JPE I (1915): 197), T. Lehr-Spławiński NSJP I (1938–1939): 683 za pożyczkę z czeskiego, Hrabec 1949: 102, 134 wspomnianą już formę *druhowie* u Bartłomieja Zimorowica uważa za pożyczkę ukraińską, Sławski SE I 170 ze względu na późne poświadczenie omawianego wyrazu w języku polskim, wygłosowe *-h (-ch)* i jego ograniczone występowanie w gwarach polskich opowiada się za pochodzeniem obcym i w związku z częstym użyciem przez pisarzy pochodzących ze wschodu raczej za wpływem ruskim niż czeskim. Wpływ ukraiński lub białoruski przyjmuje tu również ESUM II 133–134.

---

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4362-9426>

Rozpatrując spółgłoskę *h* jako wyznacznik obcości wyrazów w języku polskim, przypomniałem dawne twierdzenie Karłowicza SWOP I 132, że *druuch* jest rodzimym spieszzeniem na wzór takich polskich form, jak *brach*, *Jach*, *klech*, *swach* itp. z *brat*, *Jan*, *kleryk*, *swat*. W związku z tym powstała u nas sytuacja dosyć skomplikowana, bo oprócz kontyuantów dawnej formy *drugō ‘towarzysz, przyjaciel’ mamy też formy wywodzące się z postaci *druχō ‘družba na weselu’, ale też ‘towarzysz, przyjaciel’. Zwróciłem uwagę na to, że *druuch* w pisowni utrzymuje się jeszcze w XVII–XVIII, a w gwarach polskich postać ta zachowała się do dziś, nie ma więc potrzeby przyjmowania obcej pożyczki wyrazowej, jedynie dzisiejsza pisownia przez *h* ustaliła się pod wpływem ukraińsko-białoruskim (Siatkowski 1965: 56–57, Basaj, Siatkowski [1966] 2006: 52), co zostało powszechnie przyjęte, por. SP IV 269–271, Popowska–Taborska 1996a: 97, 1996b: 126, AJKLW VII m. 637, s. 147, Kostecka–Sadowa 2015: 74–75.

Pełniejsze materiały pozwalają to twierdzenie nieco uściślić i zmodyfikować.

Pierwotna forma *drugō ‘towarzysz, przyjaciel’ ma w języku staropolskim tylko kilka poświadczeń. W SStp II 191 występuje w *Biblii królowej Zofii* „bo gesz dobrego druga a czsnego mōza sin” Tob 7, 7, w traktacie Parkosza „exemplum de u: druga, druug” 401 oraz w formie wołacza *dobry druze* w *Rozmyślanii przemyskim*, SPXVI notuje zaś z utworu *Fortruny i cnoty różność* (1524) „ieden dobri drug lékárz” D2/19, w tym samym utworze w formie wołacza „dobry druze” B2/7, w *Historii o szczęściu* (1522) „dobry druze, ráczy winiść knam” A4v/7 oraz w postaci z obcym *h* w *Kronice* (1582) Macieja Strykowskiego „szczęście Druhom pomahaiet smiałym” s. 732, w *Brodzie* Jana Kochanowskiego „móy druhu” s. 152 oraz w *Przyganie* (1600) Piotra Zbylitowskiego z zastąpieniem obcego fonetycznie *h* przez *ch*: „moy druchu” A4v. U Strykowskiego należy przyjąć wpływ ukraiński, u Kochanowskiego, a może i u Zbylitowskiego chyba czeski.

Częściej *druhl/druuch* ‘przyjaciel, towarzysz’ i pochodne występują dopiero od XVII wieku. W materiałach kartoteki SXVII–XVIII oraz u Lindego I 541 wyraz ten w podanym znaczeniu zapisywany jest zarówno przez *h*, jak i przez *ch*.

Zapisy z obcym *h*, we wcześniejszym okresie nieco częstsze, odnotowano w *Pamiętnikach* (1606–1608) Stanisława Niemojewskiego „Wdzięchen barbarus z ofiarowaniem druhostwa” s. 268, w *Setniku przypowieści*

uciesznych (1608) Marcina Błażewskiego „Bo ty jako cudzemu, tak też i *druhowi* nie folgujesz”, s. 30, w utworze *Examen obrony* z 1621 roku „pytał się *druh* u *druha*”, s. 38, u Jana A. Morsztyna (1637–1661) „Snadno o *druha* i o kuma bywa”, s. 40, w *Pamiętniku* 1640–1684 Jana W. Poczobuta–Odlanickiego „tych *druhów* moich skturemim Iadał y piiał” s. 23, w *Sielankach* (1663) Bartłomieja Zimorowica, wymienione już wyżej przez S. Hrabca, „tak to wierni *druhowie*” s. 147, przymiotnik *druhowy* w *Historii* o buntach Chmielnickiego (1681) „chłopstwo pobuntował *Druhowe* Chmielnickiego” s. 21v, z przełomu XVII/XVIII wieku „z twojej woli Wroga nie *druha* dostałam”, w *Groszu* (1705) Stanisława Jagodyńskiego „Lepsze sto *druhów* niżli rublów w kalecie, Lecz co gorsza niet ('nie masz') *druhów* bez rublów na świecie” B4b, w poezji (1787) Franciszka Kniaźnina „Jak to *druh* dobry do swojej drużyny Bocian do liszki przyszedł w nawiedziny”, s. 146.

Przekształcone zaś obce *h* na *ch* znajdujemy w tłumaczeniu Sebastiana Petrycego utworu Horacego (1609) *druhowie mili* B2, w *Pamiętniku* 1640–1684 Jana W. Poczobuta–Odlanickiego obok wspomnianych już *druhów* też przekształcone „dobrych *druchow* gospodarskiemu gościu” s. 119, u Trztyprztyckiego (1650) „Tak rzekł do *drucha*” E2, w Argenidzie (1728) Wacława Potockiego „Ty tymczasem *druchu*,...posiedzisz w łańcuchu” 727, w tłumaczeniu Minasowicza *Pieśni* Horacjusza (1773) „z *druchwów* moich pierwszy mój kompanie”, s. 219 oraz w późniejszym wydaniu (z 1778 roku) *Sielanek* B. Zimorowica „Wierni *druhowie*” s. 229.

Przedstawione materiały pokazują, że w XVII–XVIII wieku pisownia z obcą spółgłoską *h* jeszcze się nie ustaliła. Poza tym można wnioskować, że zapisy z *h* nie dotyczyły tylko pisma, lecz w pewnym stopniu weszło ono też do wymowy części Polaków mieszkających na Kresach. Częste postaci z *ch* świadczą natomiast, że w tym czasie w wymowie jeszcze nie rozróżniano powszechnie *h* od *ch*, co zresztą przez współczesnych było krytykowane. Już Knapski 1643: pisał: „*Ch* initio dictionum vitiossime Poloni quidam pronuntiant in sua lingua et in Latina, ut *Hálastrá* pro *Chálastrá*, *Haritas* pro *Charitas* et e contra: *H* ut *Ch* efferunt: *Chálicz* pro *Hálicz*, *chabeo* pro *habeo*”. Podobnie wypowiedali się Maciej Dobracki 1669: 12, Georg Schlag [Jerzy Szlag] 1734: 163, Jan Jakub Dzwonkowski: ca 1750: 17, por. Siatkowski 1965: 56–57.

SWil I 256 w haśle wymienia *druh* i *druch* 'przyjaciel, towarzysz, współnik', w przytoczonych cytatach podaje zaś tylko *druh* z obcym *h*.

W SW I 564 w znaczeniu ‘człowiek życzliwy, przyjaciel’ też podano obie formy *druh* i *druch*, ale przytoczono użycie jedynie formy *druh* z utworu Adama Mickiewicza *Pierwiosnek* „Czy dla bogów szukasz datku, czy dla *druha* lub kochanki”, poza tym zacytowano podaną tu jako już przestarzałą formę *drug* z utworu *Fortuny i cnoty różność*. W SJPD II 389–340 występuje już wyłącznie ortograficzny zapis *druh* w znaczeniach: 1. ‘przyjaciel, towarzysz’, 2. ‘członek organizacji harcerskiej’, 3. jako dawne ‘druzba (na weselu)’ z przykładem z utworu Juliusza Słowackiego.

Forma *druχϑ ‘swat’, ‘druzba na weselu’ w języku polskim w piśmie pojawia się późno i zupełnie sporadycznie. Jest to *weselny druch*, *druch dziewosłab* ‘swat’ w słowniku Daneta II (1745) 237, 238 (kartoteka SXVII–XVIII). U Lindego I 541 pod hasłem *druh*, *druch* podano przykłady tylko w znaczeniu ‘towarzysz, kolega, przyjaciel’. SW I 564 ma *druch* ‘dziewosłab, swat’, a SJPD II 389–390 ortograficzną postać *druh* też jako ‘druzba’.

Wyraz *druch* ‘swat’, ‘druzba na weselu’ mógł być znany jednak wcześniej, skoro *druchna* ‘towarzyszka panny młodej’ została wpisana około roku 1500 dwukrotnie jako glosa do łac.-niem. słowniczka wydane-go w r. 1490: „*Drvchną* paranympa” oraz „Pronuba, id est paranimpha *drvchna*” (SStp II 199). W SPXVI VI 57 *druchna* ‘panna towarzysząca pannie młodej’ jest poświędzona w *Zapiskach mazowieckich* oraz w Słowniku Calepina, Linde I 541 przytacza *druchnę* (na weselu) z *Sielanek* (1794) Jana Gawińskiego, w kartotece SXVII–XVIII znajdujemy „swatka *druchna* przyjaciółka” ze słownika Daneta I (1743) 520, II (1745) 237. Jest ona poświędzona też w SWil I 256 i SW I 563 oraz w ortograficznym zapisie *druhna* ‘towarzyszka, przyjaciółka’, ‘panna towarzysząca pannie młodej przy ślubie’, ‘harcerka’, w NSJP I (1938–1939): 683 i w SJPD II 390.

Druch i *druchna* w terminologii weselnej powszechne są w gwarach polskich. W SGP VI 340–341 umieszczono je pod hasłami ortograficznymi *druh* i *druhna*, ale w dokumentacji występują powszechnie zapisy z χ , potwierdzają to także materiały podawane w innych opracowaniach pod hasłami ortograficznymi, jak w SOWM II 118, AJW VII m. 637, s. 147 (*druh* sporadycznie, a *druyna* tylko w jednym punkcie), w SMPP 54. Dejna 1975: 255 natomiast i samo hasło podaje w postaci gwarowej *druχna*.

Należy też zwrócić uwagę, że w słownikach wiele zapisów potraktowano błędnie, umieszczając formy zakończone na spółgłoskę - χ , wymieniającą się z -š, pod hasłami kończącymi się na spółgłoskę -g/-h, wymieniającą

się z -ż. Zresztą niektóre formy trudno zinterpretować ze względu na upodobnienia pod względem dźwięczności. Na Kaszubach występują formy z końcowym -χ :-ś, np. *drëx*, pl. *drěšë* i forma zdrobniała *drěšk*, „To ja, *drěšku* zapamiętają” (Sychta I 238, pod Wejherowem też w znaczeniu ‘metalowy zaczepek na końcu dyszla służący do zakładania dodatkowych koni’), którą SGP l.c., a podobnie i Kostecka–Sadowa 2015: 74, bezzasadnie zmieniają na *drużek*. Pod hasłem *drużek* błędnie umieszczono nawet wyraźnie zapisaną formę *druszek* „i *drušek*, i *druχna* śadaio za stoł” z miejscowości Degucie pod Suwałkami. W Wiśniowie pod Ełkiem Bień–Bielska 159: 25 zapisała *drusek*, ale odczytuje jako *drużek* (powtarza to SOWM II 120), powołując się na SGP, jakoby rejestrujący taką formę z Wielkopolski, czego SGP w druku nie potwierdza. Rzeczywistą postacią *drużek* SGP ma zatem tylko z zapisu Chludzińskiej–Świąteczkiej 1972: 241 z terenu Warmii lub Mazur (brak ścisłej lokalizacji) oraz spod Radzyna Podlaskiego *druzek*, w postaci z mazurzeniem. Z Horodyszczka zapisu nie przytoczono, a poświadczenie „u nas to sfaty, *druški*” z Budek pod Oleckiem (SWOM II 120) nie pozwala na ustalenie formy mianownika liczby pojedynczej.

Wypada zwrócić uwagę, że wyraz *druhna* jest typowo polski i nie ma wzoru ani w języku czeskim, ani w ukraińskim i białoruskim. Jungman I 486 cytujący wyjątkową nazwę *druhna* informuje w nawiasie, że przejął ją z języka polskiego, podobnie polonizmami są *drúchna* w słowniku Hrinčenki I 450 z niewyjaśnionym skrótem Любл. (zapewne wskazującym na Lubelszczyznę, Siatkowski 1965: 56; błędnie przypisuje Ljubiczowi Mohylnyćkiemu) oraz białoruska *δpύχна* zapisana w SPZB II 94 z dwóch miejscowości na Grodzieńszczyźnie. W dialektach wschodniosłowiańskich na Białostocczyźnie dla ‘druhny weselnej panny młodej’ nazwę *drúχna* zanotowano tylko w dwóch wysepkach na zachodzie: pod Białymstokiem i koło Siemiatycz (AGWB VII m. 294, s. 236–237), powszechniej występują nazwy *dr^luška* i *sv^laχa*. Stanowi ona tu niewątpliwie polską pożyczkę z Mazowsza.

W polskich zapisach gwarowych zupełnie sporadycznie pojawiają się zapisy typu *druhna* z dźwięcznym *h*, np. w materiałach z polskich gwar kresowych, jak *druhna* u przesiedleńców z Boryczówki i Borków Wielkich pod Tarnopolem (Tarnopol 2007: 226, nr 1653) i z Ilnika pod Lwowem (Lwów 2015: 202, nr 1653), a także *druhna* w Widugirach na Wileńszczyźnie (Rieger, Masojć, Rutkowska 2006: 135). Przy braku tego wyrazu

w językach ruskich i w czeskim nie można mówić o pożyczce wyrazowej, lecz trzeba przyjąć hiperpoprawne użycie *h* na miejscu χ , spowodowane procesem odwrotnym, tj. zastępowaniem w pożyczkach ruskich obcego fonetycznie *h* przez χ .

Jak widać z powyższego przeglądu, sprawa wpływu obcego przedstawia się tu w sposób dosyć skomplikowany. Przede wszystkim obok pierwotnej formy **drugō* ‘towarzysz, przyjaciel’ pojawiła się również forma **druχō* ‘družba na weselu’, ale też ‘towarzysz, przyjaciel’. Pierwotna forma **drugō* wyjątkowo w XVI wieku pod wpływem ruskim i czeskim przybiera postać *druh*. Dopiero od XVII wieku pod wpływem ukraińskim staje się ona częstsza na Kresach u części Polaków zarówno w mowie, jak i w piśmie. Obocznie obce fonetycznie *h* bywa często zastępowane przez χ , na co wpływa też występująca głównie w gwarach forma **druχō*. Właściwa językowi polskiemu forma *druhna* ‘druhna na weselu’, ‘towarzyszka, przyjaciółka’ pod wpływem polskim pojawia się sporadycznie w pogranicznych gwarach ukraińskich i białoruskich. W języku polskim pod wpływem języków ruskich występuje sporadycznie też *druhna* z dźwięcznym *h*, wprowadzonym hiperpoprawnie na miejsce powszechnego χ nawet w wyrazie, który we wschodniej Słowiańszczyźnie jest nieznanym.

Pomijam tu dalsze derywaty od *druh/druch*, które też można uznać za pożyczki.

Literatura

- AGWB – *Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny*, t. I, (red.) Stanisław Glinka, Antonina Obrębska–Jabłońska, Janusz Siatkowski, Wrocław 1980, t. II–III, (red.) S. Glinka, Wrocław 1989–1993, t. IV–X (red.) Irena Maryniakowa, Warszawa 1995–2012.
- AJKLW – *Atlas języka i kultury ludowej Wielkopolski*, t. I–X, red. Zenon Sobierajski i Wojciech Burszta, Wrocław.
- Basaj Mieczysław, Siatkowski Janusz, 2006, *Bohemizmy w języku polskim. Słownik*, Warszawa.
- Bień–Bielska Hanna, 1959, *Słownictwo Warmii i Mazur*, t. VIII: *Wierzenia i obyczaje*, Wrocław.
- Brückner Aleksander, 1901, *Zur Stellung des Polnischen*, „Archiv für slavische Philologie”, t. XXIII, s. 230–241.
- Brückner Aleksander, 1909, *Z historii wyrazów*, „Prace Filologiczne”, t. VII, s. 182–190.

- Brückner SE – Brückner Aleksander, 1927, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa.
- Chłudzińska-Świątecka Jadwiga, 1972, *Budowa słowotwórcza rzeczowników w gwarach Warmii i Mazur*, „Prace Filologiczne”, t. XXII, Warszawa, s. 159-289.
- Dejna Karol, 1974–1985, *Słownictwo ludowe z terenu [byłych] województw kieleckiego i łódzkiego*, RKJ ŁTN, t. XX–XXXI.
- Dobracki Maciej, 1669, *Polnische teutsch erklärte Sprachkunst*, Oels/Oleśnica.
- Dzwonkowski Jan Jakub, ok. 1750, *Anweisung zu einer gründlichen polnischen Orthographie*, Toruń.
- ESUM – *Етимологічний словник української мови*, 1982–2012, ред. Олександр С. Мельничук, т. I–VI, Київ.
- Hrinčenko – (Грінченко Борис), 1907–1909, *Словарь української мови*, т. I–IV, Київ.
- Jungmann Josef, 1835–1839, *Slovník česko-německý*, I–V, Praha.
- JPE – *Język polski i jego historia z uwzględnieniem innych języków na ziemiach polskich*, 1915, t. I–II. Encyklopedia Polskiej Akademii Umiejętności, Kraków.
- Karłowicz SWO – Karłowicz Jan, 1894–1905, *Słownik wyrazów obcego a mniej jasnego pochodzenia używanych w języku polskim*, t. I: A–E, 1894, t. II: F–K, 1897, t. III: L–N, 1905, Kraków.
- Kostecka-Sadowa Anna, 2015, *Rzeczownikowe zapożyczenia wschodniosłowiańskie w gwarach polskich*, Kraków.
- Linde Samuel B., 1854–1860, *Słownik języka polskiego*, t. I–VI, Lwów, wyd. 3. fotooffsetowe, Warszawa 1951.
- Lwów 2015 – *Słownictwo gwarowe przesiedleńców z Ukrainy. Słownik porównawczy kilku wsi we Lwowskiem*, z materiałów zebranych pod kierunkiem Władysława Paryła, oprac. przez Katarzynę Czarnecką, Dorotę A. Kowalską, Elżbietę Rudolf-Ziółkowską, pod red. Katarzyny Czarneckiej, Doroty A. Kowalskiej, Kraków.
- Miklosich – Miklosich Franz, 1886, *Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen*, Wien.
- NSJP – *Nowy słownik języka polskiego*, 1938–1939, opracowanie zbiorowe, red. Tadeusz Lehr-Splawiński, Warszawa.
- Popowska-Taborska Hanna, [1996a] *Leksyka kaszubska w świetle słownictwa staropolskiego*, [w:] Popowska-Taborska Hanna, Boryś Wiesław, *Leksyka kaszubska na tle słowiańskim*, Warszawa, s. 67–108.
- Popowska-Taborska Hanna, [1996b] *Obce wpływy leksykalne jako wynik oddziaływania polszczyzny na dialekty kaszubskie*, [w:] Popowska-Taborska Hanna, Boryś Wiesław, *Leksyka kaszubska na tle słowiańskim*, Warszawa, s. 109–130.

- Rieger Janusz, Masojć Irena, Rutkowska Krystyna, 2006, *Słownictwo polszczyzny gwarowej na Litwie*, Warszawa.
- Schlag Georg [Szląg Jerzy], 1734, *Neue gründliche und vollständige polnische Sprachlehre*, Breslau/Wrocław.
- SGP – *Słownik gwar polskich*, 1977–, opr. przez Zakład Dialektologii Polskiej Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie pod kier. Mieczysława Karasia, od t. II pod kier. Jerzego Reichana, od t. VI pod kier. Joanny Okoniowej, od t. IX pod kier. Renaty Kucharzyk, Wrocław – Kraków.
- Siatkowski Janusz, 1965–1970, *Bohemizmy fonetyczne w języku polskim*, cz. I: 1. Grupy *trat*, *tlat*; 2. *h* zamiast *g*; 3. Spółgłoski twarde przed *i*, *e*, Wrocław 1965.
- SJPD – *Słownik języka polskiego*, 1958–1969, red. Witold Doroszewski, t. I–XI, Warszawa.
- Sławski SE – Sławski Franciszek, 1952–1982, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, t. I–V, Kraków.
- SMPP – *Słownik mówionej polszczyzny północno-kresowej*, 2017, opr. Iryda Grek-Pabisowa, Małgorzata Ostrówka, Mirosław Jankowiak, Warszawa.
- SOWM – *Słownik gwar Ostródzkiego, Warmii i Mazur*, 1987–, opr. przez Pracownię SGOWM Zakładu Językoznawstwa PAN w Warszawie, red. Zofia Stamirowska, Halina Perzowa i in., Wrocław – Warszawa – Kraków.
- SP – *Słownik prasłowiański*, 1974–, opr. Zespół Zakładu Słowianoznawstwa PAN, red. F. Sławski, Wrocław.
- SPXVI – *Słownik polszczyzny XVI wieku*, 1966–, red. Maria Renata Mayenowa, (Franciszek Pełowski, Krzysztof Mrowcewicz), Wrocław.
- SPZB – *Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча у пяці тамах*, 1979–1986, рэд. Юзэф Ф. Мацкевіч, т. I–V, Мінск.
- SStp – *Słownik staropolski*, 1953–2004, red. S. Urbańczyk, t. I–XI, Warszawa – Kraków.
- SW (tzw. *Słownik warszawski*) – *Słownik języka polskiego*, 1908–1927, red. Jan Karłowicz, Adam Kryński, Władysław Niedźwiedzki, t. I–VIII, Warszawa.
- SWil – *Słownik języka polskiego*, 1861, wypracowany przez Aleksandra Zdanowicza, Michała Bohusza Szyszkę i innych, t. I–II, Wilno.
- Sychta Bernard, 1967–1976, *Słownik gwar kaszubskich na tle kultury ludowej*, t. I–VII, Wrocław.
- Tarnopol 2007 – *Słownictwo gwarowe przesiedleńców z Ukrainy. Słownik porównawczy kilku wsi w Tarnopolskiem*, z materiałów zebranych pod kierunkiem Władysława Paryła, oprac. przez Katarzynę Czarnecką, Dorotę Kowalską, Elżbietę Rudolf–Ziółkowską, red. Janusz Rieger, Kraków.

The lexeme *druh* 'companion, friend' as a linguistic borrowing

Summary

The text reflects on the word *druh* in terms of linguistic borrowing. Against the original form of *drugъ 'male companion, friend', the form *druχъ emerged, denoting a 'best man in a wedding' as well as 'male companion, friend'. The original form *drugъ, exceptionally, was transformed to *druh* under the impact of Russian and Czech in the 16th century, and as of the 17th century, under the influence of Ukrainian, becomes more widespread in the Eastern Borderlands among some of the Polish population, both in speech and in writing. The phonetically foreign variant of *h* was often replaced by *χ*, influenced by the mainly dialectal form *druχъ. The originally Polish form, *druchna* 'bridesmaid', 'female companion, friend', was due to the impact of the Polish language infrequent in the Ukrainian and Byelorussian dialects in the Eastern Borderlands.

Janusz Siatkowski, emerytowany prof. zw. dr hab., slawista, wieloletni pracownik i dyrektor Instytutu Słowianoznawstwa (dziś Instytutu Slawistyki) PAN i Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Warszawskiego, autor ponad 400 prac z dziedziny leksykografii czesko-polskiej, dialektologii polskiej, czeskiej i słowiańskiej, historii języka polskiego i czeskiego, polsko-czeskich, polsko-wschodniosłowiańskich i słowiańsko-niemieckich kontaktów językowych. Współautor atlasów gwarowych: ogólnosłowiańskiego, karpackiego i europejskiego.

e-mail: janusz.siatkowski@wp.pl

